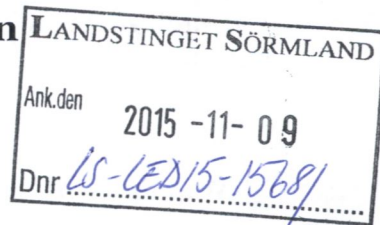

Interpellation om alkoholskador under graviditeten

Hälso-och sjukvårdslandstingsrådet Fredrik Lundgren

I Sverige föds årligen åtskilliga hundra barn med skador orsakade av att de exponerats för alkohol under fostertiden. Flera av dem beräknas uppfylla kriterierna för FAS¹. Det finns ett tydligt samband mellan mängden alkohol och skadornas omfattning. Ju mer alkohol desto svårare skador och ju längre tid av graviditeten missbruket pågått, desto större omfattning på skadorna. Skadorna är livslånga och kan endast i liten omfattning habiliteras. Många av barnen får aldrig veta orsaken till sina svårigheter, en del får olika neuropsykiatriska symtomdiagnoser som t.ex. ADHD, DAMP eller liknande.

Enligt den samlade statistiken för de industrialiserade länderna i västvärlden föds det årligen 1–2/1000 barn med fullt utvecklat fetalt alkoholsyndrom, FAS. Dessa barn är ofta gravt skadade både fysiskt och mentalt och deras mödrar har ett dokumenterat alkoholmissbruk. Många av dem växer upp i familjehem eller på institution.

Sociala svårigheter, dåligt minne, svårigheter med inläring, motorik och speciella ansiktsdrag är några symtom på fetalt alkoholsyndrom. Sjukdomen kan ta sig många uttryck. Men den har alltid samma orsak – mamma drack under graviditeten.

För ett stort antal barn och ungdomar i Sverige är problemen i grunden vare sig sociala eller psykologiska, utan orsakade av påvisbara organiska skador på hjärnan orsakade av alkohol under graviditeten. Utöver dessa gravt skadade barn finns det dessutom ett okänt antal barn med skador på grund av alkohol – men utan diagnos.

De odiagnostiserade barnen representerar ett mörkertal som man bara kan gissa omfattningen av. Det finns dock anledning att tro att antalet barn med någon form av skada orsakad av alkohol är flera gånger högre än vad som anges i statistiken. Endast prevention är möjlig för att förhindra uppkomsten av detta helt onödiga, livslånga handikapp.

Man har kunnat påvisa att kvinnor som missbrukar alkohol och tidigare nedkommit med barn som diagnosticerats med FAS, senare har fått friska barn om de lyckades stoppa sin alkoholkonsumtion.

På 1970 – 80-talen blev uppmärksamheten stor sedan forskare beskrivit barn med typiska kännetecken, den s.k. fetalt alkoholsyndrom (FAS). 1979 uppmärksammades FAS för första gången i Sverige. Numera hör man nästan inte talas om FAS. Hur ser det ut i olika delar av världen beträffande FAS? Har vi lyckats minska antalet barn med dessa skador?

¹ FAS, fetalt alkoholsyndrom, är den medicinska diagnosen på barn som skadats av alkohol under graviditeten och som uppfyller vissa fastställda diagnoskriterier.

FAE, fetala alkoholeffekter, är en beteckning på liknande tillstånd, men där barnen inte uppfyller alla kriterier för FAS.

Registerstudier visar att det finns en kraftig underdiagnostik av fetalt alkoholsyndrom, Hur ligger det till med FAS hos barn i Sverige? Cirka 100-200 barn som föds varje år uppskattas uppfylla kriterierna för diagnosen. Trots det hittar vi bara drygt 30 barn och unga om året.

Med anledning av detta ställer jag följande frågor:

1. Hur arbetar Landstinget i Sörmland för att korrekt diagnosticera dessa barn?
2. Hur många barn i Sörmland har diagnostiserats med FAS?
3. Skulle särskild preventionsplan och behandlingsriktlinjer inom detta område förhindra att barns hela liv ödeläggs och skulle samhällsekonomiska kostnader kunna undvikas genom införande av en seriös preventions program på detta område?

Ursula Falkringe (M)

Nyköping den 9 november 2015